tenprofielen

een positieve manier in het nieuws bracht.
"Het onderwerp is een gevolg van persoonlijke interesse", vertelt de handelsingenieur. "Ik ben opgevoed met redelijk wat bioproducten en ben zelf een natuurliefhebber." Dat bio niet aan bod komt in de lessen en ook onderzoek

zeer beperkt is, speelde in Brents voordeel. Precies omdat bio totnogtoe nauwelijks onderwerp is geweest van economisch onderzoek wekte zijn voorstel de interesse van zijn promotor Mona Grinwis, docent milieu-economie.
Volgens D'Hooge doen de bioboeren het helemaal niet zo slecht. Ze zouden gemiddeld zelfs meer winst maken dan hun gangbare collega's. Bioboeren doen het vooral goed omdat ze minder kosten maken, leidt Brent af uit een Britse analyse van de Europese en Belgische landbouwcijfers. Voor akkerbouwers en melkveehouders liggen die twintig procent lager. Biotuinders zouden zelfs maar de helft kosten maken. Onduidelijk is in hoeverre de Britse analyse rekening houdt met extra arbeid en de intensiviteit van Vlaamse bedrijven.
Wim Vandenberghe van de belangenorganisatie voor bioboeren Belbior stelt de analyse alvast in vraag.
Ander opmerkelijk feit in Brents werk is dat bioboeren in ons land gemiddeld 18 procent minder subsidie krijgen. Dat komt doordat ze minder actief zijn in de sectoren die door Europa sterk gesteund worden, zoals graan en melk, vertrouwde hij De Morgen toe.
"Ik heb bewezen dat biolandbouw minder kost en weinig subsidies krijgt", besluit hij. "Biolandbouw zou globaal dus de beste oplossing zijn, want ook onderzoek naar voedselkwaliteit bleek positiever. Maar er zijn heel wat politieke factoren die meespelen."

Groenten in de grootkeuken

Gebruik van organische zuren voor microbiologische decontaminatie van biologische groenten
Katelijne Meersseman, voedings- en dieetleer aan de KUL, 2002

Aan de Leuvense universiteit is onderzoek en onderwijs over biologische landbouw zeldzaam. Al zijn er enkele hoogleraars die vanuit persoonlijke interesse biologische landbouw wel opnemen in lessen over duurzame landbouwsystemen. Erg opmerkelijk dus is het eindwerk dat Katelijne Meersseman schreef aan het departement Geneeskunde. Meer nog omdat bio op zich haar niet zo interesseert, geeft ze toe. "Mijn ouders zijn er wel mee bezig, maar ik niet. Dat mijn verhandeling er toch over ging komt vooral omdat het een voorstel was binnen microbiologie, dat mij als onderzoeksdomein wel aansprak."

Hoewel de biologische productiemethode niet aan bod komt in de lessen microbiologie die haar promotor Prof. Chris Michiels doceert, kwam de vraag van het Leuvense studentenrestaurant Alma", vertelt ze. "Groenten reinigen gebeurde er nog met chloor en ze zochten een meer natuurlijke oplossing voor hun biologische groenten. Voor mijn eindwerk heb ik daarom proeven gedaan met azijnzuur, citroenzuur en melkzuur en heb ik onderzocht wat het meest efficiënt en veilig is. Citroenzuur kwam als beste uit de bus. Bovendien zorgde het voor een frisse smaak voor sla en zo."

Wie koopt bio en waarom?

Biologische voeding en de consument: een oriënterend en informatief onderzoek
Pieternel Demeulenaere, gezondheidszorg aan KHBO Brugge, 2004

In samenwerking met Velt enquêteerde Pieternel Demeulenaere bioconsumenten. Ze ondervroeg klanten van Bio-Planet Gent en Kortrijk. Bedoeling was om het profiel van deze consumenten te leren kennen en te weten welke bioproducten ze waar en waarom het meest kochten. Velt wilde bovendien weten of ecologische principes daarbij een rol spelen.
"Mijn onderzoek was vooral informatief", legt Pieternel uit. "Dat is jammer. Hoewel ik biologische voeding een interessant onderwerp vond, had ik het liever over vegetarisme gedaan. Ik wilde de samenstelling ervan onderzoeken om te zien of je als vegetariër voldoende vitamines binnenkrijgt en zo. Maar de vraag van Velt was om een werk en folder te maken over biovoeding. Vandaar dat dat uiteindelijk het onderwerp van mijn eindwerk is geworden."
Behalve een profielonderzoek omvat het eindwerk een evaluatie van de vier gecertificeerde biorestaurants en een prijsvergelijking van producten uit de voedingsdriehoek. De Brugse studente vergeleek de prijzen van een pakket bioproducten uit Bio-Planet met een gelijkaardig pakket gangbare producten uit de Colruyt. Bioproducten bleken gemiddeld 30 procent duurder. Vooral bij zuivelproducten was het prijsverschil markant. "Bio blijft een dure keuze", vindt Pieternel. "Toen ik bezig was met mijn verhandeling heb ik zoveel mogelijk biologische voeding gekocht. Ik heb steeds zeer lekker gegeten en vind biologische voeding heel evenwichtig, maar nu vraag ik me af of die voordelen echt opwegen tegen de prijs die je ervoor betaalt. Daarom ga ik nu alleen naar de Bio-Planet om minder bekende groenten te kopen en voor koffie en koeken."

Wie geïnteresseerd is in de volledige versie van de voorgestelde verhandelingen, kan terecht bij redactie@bioforum.be
BioForum werkt bovendien aan een databank met alle verhandelingen aan Vlaamse hogescholen en universiteiten. In de loop van 2006 kunt u de lijst raadplegen op www.biotheek.be

Op een vervulde manier leren,

Vanuit Stof en Aarde, haar eigen handel in ecologische en sociaal verantwoorde biokledij, ging Christine Moreel zich actief toeleggen op de opleiding van consumenten en op onderwijsvernieuwing. Geen evidente stap, zo lijkt het, maar in dit artikel vertelt ze hoe het één heel organisch uit het ander is voortgevloeid en geeft ze haar uitgesproken, kritische visie op ons klassieke onderwijssysteem.

door Christine Moreel, Stof en Aarde

In 1992 was biokatoen nog onbekend in onze lage landen. Erover praten en schrijven leek een voor de hand liggende manier om dat te veranderen. Op voordrachten, tijdens cursussen en in de winkel legde ik uit wat biologisch geteelde katoen was, benadrukte zowel het milieuvriendelijke als het fairtrade aspect ervan. Daarnaast schonk ik veel aandacht aan het gedrag van de mensen in de omgang en relatie met hun kleren, stimuleerde hen om hun kleren langer te dragen, te herstellen, erop te letten dat nieuwe aankopen steeds combineerbaar waren met wat nog in de kast hing, ik gaf was- en onderhoudstips om kledij langer mooi te houden en water en zeep te besparen.

het Stof en Aarde-team, met vlnr: Sabine Moreel, Kitty Steuperaert en Christine Moreel.

Het leek wel of we totaal contradictorisch en vooral contraproductief bezig waren: enerzijds probeer je potentiële klanten ertoe te bewegen minder te consumeren, anderzijds besef je hoe broodnodig het is dat ze je product kopen, als je wil overleven en je werk verder wil zetten. Toch kon niets ons ervan weerhouden om vanaf 1998 op de Stof en Aarde prijs- en infokaartjes volgende boodschap mee te geven: koop dit kledingstuk slechts indien je het nodig hebt… en draag dit kledingstuk zo lang mogelijk! Getuigt dit niet van een oeverloos vertrouwen in de mens als consument?

De mens als geboren consument

De mens moet kunnen verbruiken: altijd, overal en in alle omstandigheden.
Ik begon de drijfveren te onderzoeken achter die consumptiedrang. Consumeren doen we al lang niet meer om onze basisbehoeften te vervullen. Slechts 25% à 50% dekt die lading, afhankelijk van de manier waarop je basisbehoeften interpreteert. Het grootste deel van wat we consumeren, draagt bij tot een 'goed gevoel' en dient om onze persoonlijkheid op te vullen en om die vulling naar buiten toe zichtbaar te maken onder de vorm van imago en status. Ik kreeg het gevoel dat het geen enkele zin had, om mensen van het consumeren te weerhouden. Het enige praktische wat ik kon doen – op mijn terrein - was me verder toeleggen op het aanbieden van gezonde, milieuvriendelijke en eerlijk geproduceerde kledij met als onderliggende boodschap: àls je koopt, koop dan bio en fairtrade.

Kopen kost geld.

Of het nu om kleren, reizen, communicatie, eten of brandstof gaat, we betalen voor alles een prijs en we hebben er geld voor nodig. Hoe slagen we (althans velen onder ons) erin om dag in, dag uit een job uit te oefenen die ons niet ligt, die ons tegenstaat of stresst, die ons niet gelukkig maakt, enkel en alleen om geld te verdienen? Het overige, zoals ons gezin, de zaken die we graag doen, draperen we dan rond die job, namelijk in de tijd die overblijft, met de energie die overblijft en met het geld dat we verdiend hebben. Waarom bouwen we ons leven niet zo uit dat we onze boterham verdienen door te doen wat we graag doen en waar we goed in zijn? En als dat al geen evidentie is - er bestaan nu eenmaal een pak niet-boeiende jobs - waarom herleiden we dan de tijd die we in zo'n job investeren niet tot een minimum?
Binnen het concept van onze samenleving blijkt dit overduidelijk niet de bedoeling te zijn: dit wordt erin gelepeld van zodra we leerplichtig zijn. Wie we werkelijk zijn, onze authenticiteit en de natuurlijke troeven waar we mee geboren zijn, zijn in onze samenleving totaal ondergeschikt aan het soort mens dat we verondersteld worden te zijn: namelijk iemand met meerdere diploma's die tot zijn twaalfde identiek hetzelfde heeft moeten leren als iedereen (cfr. eindtermen) ongeacht zijn aanleg en talenten, die daarop beoordeeld wordt met toetsen en punten, en die wat hij echt graag doet en goed doet, eventueel kan doen na schooltijd, als er nog tijd en energie over blijft.

Ons best doen voor later

Alle opgelegde kennis, alle verplicht aangeleerde vaardigheden wijzen ons er 18 jaar lang op (cfr.de leerplicht), dat we uit onszelf niets zijn, niets weten en niets kunnen. Onze persoonlijkheid wordt als het ware uitgehold, van de eigen natuurlijke intelligentie ontdaan en heropgevuld met niet-persoonlijkheidseigen substantie (kennis, oordelen etc.). Doordat deelname aan het systeem verplicht is, moet de mens dit volkomen passief en machteloos ondergaan. De mate en de manier waarop we ons laten opvullen levert ons punten op: hoe groter de assimilatie, hoe beter de punten en woordrapporten. Nooit hebben we geleerd

dat iedere beoordeling subjectief is, omdat ze steeds een standaard of een norm impliceert.
'Ons best doen op school' is niets anders dan te trachten te voldoen aan de verwachtingen van een systeem, dat voor ons (reeds lang geleden) besloten heeft wat we nodig hebben.
Dat we onze tijd en ons potentieel anders zouden willen gebruiken dan wat ons wordt opgelegd, komt helemaal niet aan de orde. We moeten immers denken aan 'later'. Als 'later' er dan is, onderhouden we het systeem door op onze beurt onze kinderen te stimuleren om 'mee' te kunnen op school, zodat zij, ook weer 'later', volwaardig kunnen meedraaien in onze maatschappij.